

CSATH BÉLA

FÚRÓMÉRNÖKÖK ÉS TECHNIKUSOK VÁNDORGYŰLÉSEI A MŰLTBAN

100 évvel ezelőtt, 1885 nyarán Albert Fauck, korának kiváló fúrómérnöke és szakírója, a Galíciai Tartományi Petróleum Egyesület ülésén Lembergben rámutatott a mélyfúróiparban a kölcsönös véleménycsere fontosságára és hasznosságára, valamint a fúróberendezések problémakörének tisztán mérnöki szempontból való megvitatására személyes találkozók keretében.

Hamarosan követte ezt 1885. szeptemberében Budapesten, az Általános Kiállítás alkalmával megtartott „Bányászati, Kohászati és Földtani Kongresszus”-on Zsigmondy Vilmosnak mint a szervező bizottság elnökének a következő bejelentése: „A közös problémák közös kapcsolattal fűzik össze a szaktársakat, de egy pályán sem belsőbben, mint a bányászatén” és annak a reménynek adott kifejezést, hogy e szép összejövetelnek folytatása lesz.

Zsigmondy Vilmos szavának nagy visszhangja támadt, különösen akkor, amikor Albert Fauck megismételte javaslatát, hogy a földfúrással foglalkozó mérnökök és technikusok időről-időre gyűljenek össze tapasztalatcserére a mélyfúrás fejlesztése érdekében.

A felvetett faucki gondolat oly élénk helyeslésre talált, hogy az elképzelést hamarosan még abban az évben tett követte: 1885. december 6-án megtartották a fúrótechnikusok első gyűlését (Bohrtechniker Versammlung) Kassán, melyet a későbbiekben vándorgyűléseknek (Wanderversammlung) neveztek.

A Kassán megtartott első, akkor még gyűlésnek nevezett vándorgyűlés után a következő vándorgyűléseket először az Osztrák-Magyar Monarchiában tartották, később felváltva itt és Németországban 1891-től, majd egy ízben Brüsszelben, a világkiállítás alkalmával. A vándorgyűléseknek egyébként háromszor, 1889, 1896 és 1911-ben adott helyet Budapest. Ez utóbbi volt a jubileumi, azaz a 25. vándorgyűlés.

A vándorgyűlések elnevezése eleinte „Fúrótechnikusok Gyűlése” (Bohrtechniker Versammlung) volt, majd a „Fúrótechnikus Vándorgyűlés” (Bohrtechniker Wanderversammlung) nevet kapta 1887-ben. Azonban tekintettel arra, hogy ezek az időszakos találkozók már nemcsak az alapító országok szakembereit érdekelték — bár eredetileg csupán az Osztrák-Magyar

Monarchia fúrótechnikusainak a találkozását tervezték — így a vándorgyűlések megrendezésére más országokban is sor került.

Ennek következtében a vándorgyűlések hivatalos neve 1891-től — a drezdai vándorgyűléstől kezdve — „A fúrómérnökök- és technikusok Nemzetközi Vándorgyűlése“ azaz „Internationale Wanderversammlung der Bohringenieur und Bohrtechniker“ lett.

Az 1893-ban Teplitzben tartott vándorgyűlésen merült fel a „Fúrótechnikusok Egyesülete“ (Verein der Bohrtechniker) megalakításának gondolata, s ezt követően a vándorgyűlések ennek a virágzó szervezetnek rendszeres évi gyűléseivé alakultak. 1891-ben, a 8. vándorgyűlésen a szakmai beszámoló után a „Fúrótechnikusok Egyesülete“ megtartotta az „Első Plenáris Közgyűlés“-t (I. Ordentliche Generalversammlung“.)

Az 1911-ben, Budapesten tartott jubileumi vándorgyűlésen az egyesület nevét „Fúrótechnikusok Nemzetközi Egyesületé“-re változtatták, végül az 1924-ben, Leobenben tartott XXII. közgyűlésen a nemzetközi vezetés szerepét nem tudták megoldani, így az életképes bécsi bizottság irányítása alatt „Nemzeti Fúrótechnikus Egyesület“-be (Internationaler Bohrtechniker Verband; IBV) tömörült a tagság.

1925-ben a fúrómérnökök- és technikusok egyesületén belül nézeteltérés alakult ki és szétszakadáshoz vezetett. A tagok egy része (németek) Németországban a „Mélyfúrási Műszakiak Egyesületé“-hez (Tiefbohrtechnischer Verein) csatlakozott, míg Bécsben a „Nemzetközi Fúrótechnikusok Egyesülete“ (IBV) maradt.

Ilyen körülmények között került sor az IBV utolsó, azaz a 30. vándorgyűlésre, valamint a XXIII. rendes gyűlésre Linzben, 1925. szeptember 12-18 között, míg szeptember 26-28 között tartották meg az első „Nemzetközi Fúrótechnikus Kongresszus“-t (Internationaler Bohrkongress) Bukarestben Mrazec román olajgeológus javaslatára, melyet követett a II. Kongresszus négy év múlva Párizsban. Ez volt az utolsó nemzetközi fúrókongresszus az angol Institute of Petroleum által 1933-ban rendezett „I. Kőolaj Világkongresszus“ (World Petroleum Congress) előtt, melyet sorjában követtek a kőolaj világkongresszusok.

A következőkben tekintsük át azon tekintélyes szakemberek sorát, akik a 30. vándorgyűlésen az elnöki tisztséget tartották. A sort Kassán Francois de Tessedik nyitotta meg, őt Albert Fauck fúrási vállalkozó, majd Zsigmondy Béla gépészmérnök kétszer követte. Karl Köbrich bányafelügyelő után Halleban Theodor Thumann töltötte be az elnöki tiszteket. Az 1896. évi budapesti vándorgyűlés elnöke ismét Zsigmondy Béla lett. Frankfurtban 1900-ban az elnöki tiszteket Theodor Saladin Tecklenburg titkos bányatanácsos látta el. Oebbeke professzor, udvari tanácsos után ismét Tecklenburg, majd a 24. vándorgyűlésen Arnold Koepe igazgató elnökölt. A jubileumi, 1911-es budapesti vándorgyűlés elnöki feladatát dr. Zaeringer Wilhelm nordhauseni igazgató látta el. A második berlini vándorgyűlésen, 1912-ben Anton Raky vezérigazgató dr. és Josef Knett udvari tanácsos elnökölt.

Mint minden szervezetnek, úgy ennek is olyan szaklapra volt szüksége, amely az egyes vándorgyűlésekről beszámolót készítse a tagság részére. Az 1888., bécsi, — azaz a harmadik — vándorgyűlésen Francois de Tessedik azt javasolta, hogy Hans Urban „Általános Ausztriai Vegyész és Technikus Újságja“-t, az „Allgemeine Oesterreichische Chemiker- und Techniker Zeitung“-ot olyan folyóirattá fejlesszék ki, melyben rendszeresen nyilvánosságra hozzák valamennyi vándorgyűlési jegyzőkönyvet, valamint mindazon előadások szövegét, melyek a fúrási technika kérdéseivel foglalkoznak, folytatólagosan közlik.

Ezt a javaslatot egyöntetűen elfogadták és 1889. januárjától kezdve a folyóirat „A fúrótechnikusok szaklapja“ (Fach-Organ der Bohrtechniker) címmel jelenik meg.

1894. januárjától kezdve a fő folyóirat mellékleteként megjelent a „Fúrótechnikusok Egyesületének Lapja“ (Organ des Vereins der Bohrtechniker) de mindig a Vegyészek és Technikusok Újságjával egybefűzve.

A fúrástechnika ugrásszerű fejlődése megkövetelte részben a kapcsolattartást a tagok és a lap között, részben a már ismert műszaki, elméleti és gyakorlati ismertetéseken kívül az

új ipari eredmények megismertetését, az igények feltárását és végül nyilvánosan megtárgyalni az esetleges kudarcokat is. Az Urban-féle szakfolyóirat — mely ez évben (1985) a 101. évfolyamába lépett — alkalmas volt arra, hogy a benne megjelenő cikkek segítségével — gyors közlésük és gyakori megjelenésük miatt — a műszaki gondolat folyamatát minden fejlődési fokozatban közzétegye, összefoglalja. A folyóirat ugyancsak összefoglalta referátumok formájában a más szakfolyóiratokban megjelenteket is.

Ha áttekintjük a 30 vándorgyűlésen elhangzott előadásokat, akkor megállapíthatjuk, hogy az évek folyamán a fűrástechnika összes problémájáról szó volt és azokat alaposan megtárgyalták. A vándorgyűléseket a legkiválóbb szakemberek keresték fel és többnyire ők is irányították azokat, mivel éppen a vándorgyűlések biztosították számukra az egyetlen lehetőséget, hogy a tapasztalataikat és nézeteiket kifejtthessék. A hasznos és fejlődést előmozdító indítványok megértő fülekre találtak. A gyakorlati szakemberek gazdag tapasztalataik közkinccsé tétele, a legszakavatottabb helyről adott jó tanács, egyértelmű elméleti előadások, az új találmányok és újítások bemutatása és ismertetése nemcsak szellemi munka volt, hanem ennek a szakmának képviselőire ösztönző és buzdító hatást is gyakorolt, és már ez is hallatlan értékű hatékonysággal párosult.

A rendelkezésre álló folyóiratok szerint mintegy 250 előadás hangzott el a 30 vándorgyűlésen, a zömében gyakorlati és elméleti fűrási témájú előadások mellett sok előadás hangzott el a fűrás történetével kapcsolatban.

A petróleumkutatással, vízre, szénre, ill. ércre fűrással számos előadó foglalkozott. Többen az aknafűrás témájáról tartottak beszámolót. A fűrási gépészeti előadások mellett geológiai vonatkozású beszámolókra is sor került, sőt ismertetéseket lehetett hallani a fűrás műszaki újdonságairól és az újításokról is.

Az évek folyamán a vándorgyűlések tiszteleti tagokat is választottak, akiknek száma a 25., jubileumi vándorgyűlésig 22 fő volt, az utolsó gyűlésig ezek száma öttel nőtt. (Megemléktendők Th. Tecklenburg, Raky, Fauck, Zsigmondy).

Az 1907. évi vándorgyűlésen, Hamburgban az ülésszak elnökét, Th. Tecklenburg titkos bányatanácsost ünneplésben részesítették, aki az erre az alkalomra rendszeresített „Tecklenburg Emlékérem” aranyfokozatát kapta. (Aranyat más nem is kapott.) Ezüsfokozat tulajdonosa lett többek között A. Fauck és Zsigmondy Béla is.

A vándorgyűlések maradandó emlékei voltak a gyűlések, szakmai tanácskozások végén rendezett, tapasztalatcserékkel egybekötött kirándulások, kiállítások megtekintése, ahol részben a helybeli vendéglátók kalauzolták a gyűlés résztvevőit, vagy maguk az előadók voltak vezetők.

Kellemes emlékek közé tartoztak a vándorgyűléseken készített fényképek, ahol a vándorgyűlés résztvevőit eleinte egyedül, majd családtagjaikkal lehet látni.

A 30 vándorgyűlés nagyon rövidre fogott története után előadásomat a vándorgyűlések értékelésével kell zárnom.

A fűrástechnikai rendezvények jelentősége az alapítás éveiben még ismeretlen fogalom volt, az évek folyamán a fűrási szakág a fokozott érdeklődés középpontjába került olyannyira, hogy a fűrástechnika területén tevékenykedő szakemberek egy megbecsült iparág büszke képviselőinek tekinthették magukat.

A mélyfúrás technika népgazdasági tényezővé vált, mely egyre többször áldásos hatást gyakorolt a közönségre. Ezért nem csoda, hogy a fúrási szakemberek jelentőségét szélesebb körben ismerték el.

Ha összefoglalásképpen a vándorgyűlések eredményességét tekintjük át, meg kell állapítani, hogy azok mindegyikén szorgos munkát végeztek. A legkiválóbb szakemberek hasznos tevékenysége gyakorlatilag jelentős mértékben járult hozzá ennek a szakterületnek továbbfejlesztéséhez, tökéletesítéséhez, kialakításához.

Igen nagy dolog volt, hogy a Fúrótechnikusok Egyesületében nem csupán hivatali személyek, rangbeli emberek, professzorok, mérnökök, geológusok és más szaktudósok foglaltak helyet, hanem minden érdeklődő technikus, fúrómester is felvételt nyert, ez pedig abban az időben egyenesen forradalmi tett volt. Ez egyenesen annyit jelentett, hogy az egymástól szigorúan elválasztott osztályok között lerombolták a válaszfalakat.

Ez a Fúrótechnikusok Egyesülete demokratikus volt, az előjogok figyelmen kívül hagyásával biztosították a lehetőséget arra, hogy bárki az ipar legmagasabb állásaiba emelkedhessen.

A fúrótechnikusok éves összejövetelei az alapítási céloknak megfelelték, azokhoz mindig hűek maradtak, de nem csupán a megtartásukhoz fűzött reményeket váltották be, hanem magas színvonalú szakértelmük gazdasági és műszaki téren ennek az iparágnak előre nem sejtett jelentőséget és megbecsülést adott.